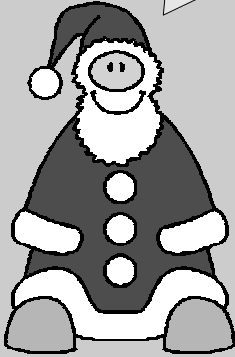

Byablaskan

Nr 4 December 2002 • Sundoms Informationstidning

Pst! Finns det några snälla barn i Sundom? Jag kommer snart.

Furufjärdens Gästgård

– en oas för tanken och själen.

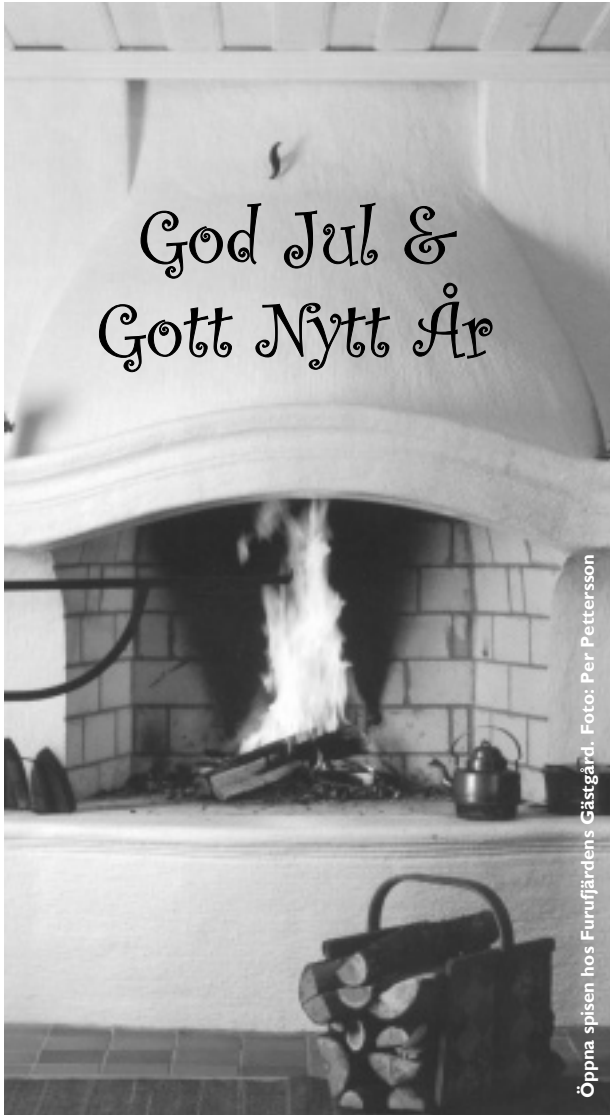
Sid. 6-10

1502 - 2002

Sundom
500 år

God Jul &
Gott Nytt År

Öppna spisen hos Furufjärdens Gästgård. Foto: Per Pettersson

Innehåll

Redaktören har ordet 2

Öppen bagarstuga
Ortnamnsrutan 3

Vinterfåglar
Bingolotter 4-5

Reportageserien: Företagen i Sundom
Furufjärdens Gästgård 6-10

Sundom runt med Cykelfrämjandet... 10

Program för jubileumsåret..... 11

Anslaget 12

Byablaskans utgivningstider för 2003.

Manusstopp
to 6/2
to 8/5
to 28/8
må 10/11

Utg. datum
sö 2/3
sö 1/6
sö 21/9
to 4/12

Redaktören har ordet

Det börjar närma sig jul och ett nytt år. Sundoms 500-årsjubileum har snart nått sitt slut. Ett år späckat med många trevliga och roliga arrangemang.

Det känns roligt att bo i en by där många ideella krafter hjälps åt att skapa trivsel och utveckla en fin byanda.

Jag skulle avslutningsvis vilja tacka alla som bidragit med material till Byablaskan under året. Jag hoppas att Ni fortsätter med det i kommande nummer. Nedanför innehållsförteckningen kan Ni se vilka utgivningstider som gäller för nästa år.

God Jul & Gott Nytt År!

Redaktören

PS. Dialektrutan utgår i detta nummer p.g.a. utrymmesskal.

Rättelser

Byablaskan nr 3, 2002

Älgfestens datum skulle vara den 16 nov, inte 17 nov.

Nyårsaftons datum är så klart den 31 dec, inte 21 dec.

I artikeln "Vasa-Sundom besökte Lule-Sundom" står värdpar för gästerna uppräknade. Ett värdpar kom inte med nämligen Laila och Per-Erik Östling.

Foto: Rolf Höglund

Margareta och Sonja bakar tunnbröd.

Öppen bagarstuga

Lördagen den 31 augusti 2002 var det full fart i den gamla bagarstugan på ”Jahangården uppi Backen” i Sundom. Då genomförde Husmodersföreningen den tidigare planerade bakdagen.

Tunnbrödsbakning är ett gammalt kvinnohantverk som återuppstod för en dag.

Bagarstugan var välbesökt hela dagen av intresserade Sundomsbor m.fl. En del provade på att baka ett bröd, andra nöjde sig med att titta på när vana kvinnohänder kavlade och gräddade brödet. Alla fick smaka en tunnbrödssocker. De flesta besökarna ville köpa tunnbröd, vilket resulterade i att allt bröd tog slut innan kvällen. Det bakades även mjukkakor till försäljning, också uppskattat.

Denna dag var en del av jubileumsfirandet av ”Sundom 500 år”.

Sundoms Husmodersförening

Ortnamnsrutnan

Vattungen uttal *vötungen* är en över 10 meter hög holme eller ö sydöst om Gussön i Brändöfjärden.

En *vattung* namngavs när den befann sig i skvalpet och med sina förrådiska stenar då utgjorde en fara för sjöfarten. En *vattung* som denna som är över 10 meter hög bör vara lika många hundra år gammal som den är antal meter över havet. Den slutsatsen kan dras eftersom landet höjer sig med ungefär 1 meter på 100 år.

Detta är den högsta ön med namnet *Vattungen* i Luleå skärgård. Den är också den äldsta ca 1000 år gammal. Den torde alltså vara namngiven av folk av nordiskt ursprung som färdades i farvattnen kring ön för så länge sedan.

Den yngsta är **Mannövattungen** eller *Vattigen* uttalat *vötigen*. Den befinner sig i vattenytan just i skvalpet vid nordvästra udden av Mannön i södra delen av Luleå skärgård. Den kan vara namngiven för ca 100 år sedan.

Märk också **Långvattungsgrundet** uttal *läkvötosgronne*, nu landfast del av sydöstra Gussön, tidigare omfluten. På äldre kartor skrevs den *Långvating*. Den är ca 3 meter hög.

Laxövattungen i Råneå skärgård är omkring 5 meter hög. Den kallas av ortsbefolkningen i Sundom *Fliggen* uttal *flidja*, vilket på kartor är namnet på en liten ö norr om Laxövattungen. Här har en sammanblandning gjorts av namnen. Jag vill låta vara osagt huruvida karteraren eller ortsbefolkningen har rätt när det gäller namngivningen.

Else Britt Lindblom

Vinterfåglar

Nu när vintern är här har nog de flesta husägare satt ut "matställen" åt våra vinterfåglar. De matgäster som besöker fågelbordet kan vara representanter för upp till ett dussin olika fågelarter. De vanligaste och som säkert de flesta människor känner igen är talgoxe, blåmes, talltita, skata, nötskrika och domherre. Dessutom kan, beroende på var matstället är beläget – nära skog, bland många hus eller på öppet fält kan ytterligare arter dyka upp t.ex. gulsparv, större hackspett, gråspett, lappmes, svartmes och till och med någon övervinterrande koltrast.

I det här numret av **Byablaskan** skriver **Lars Brännström** några ord om mesarna.

Inom familjen **äkta mesar** (*Parus*) häckar i Sverige sju olika arter nämligen talgoxe, blåmes, entita, talltita, lappmes svartmes och tofsmes.

Namnet *mesar* är verkligen missvisande. Dessa fåglar är minsann inga mesiga individer utan är i stället den tuffaste gruppen bland småfågeln.

Mesarna är i huvudsak stannfåglar som livnär sig inte enbart på det som vi människor bjuder på utan även på insekter och frön som de gömt undan

under sensommaren. Varje mesart gömmer sitt matförråd på för arten specifikt sätt för att inte konkurrera med varandra och dessutom har varje individ ett fenomenalt bra minne och kan söka reda på sitt eget gömställe.

Talgoxen (*Parus major*) är störst av mesarna och är lätt att känna igen på sin gula undersida med det svarta mittband, svarta huvud och de vita kindfläckarna.

Hos talgoxarna är det lätt att skilja på hanar och honor genom att titta på just det svarta mittbandet där hanens band är brett och sträcker sig hela vägen till stjärtfjädrarna medan honans band är smalare och upphör mitt emellan benen.

Under vintern flyger talgoxarna omkring i mindre flockar gärna i sällskap med talltitor och blåmesar. Dessa små flockar flyttar omkring mellan de olika matställena i byn kanske för att kolla in var det bjuds på den godaste maten.

Talgoxen tillbringar gärna natten i en holk. Den häckar naturligtvis gärna i holkar där den fodrar boet med mossor och hår. Antalet ägg brukar vara 10-12 stycken och ofta hinner de med två kullar per säsong.

Blåmesen (*Parus caeruleus*) är fågelbordets tuffing som ofta är där först på morgonen och många gånger även den siste när skymningen faller. Den är lätt att skilja från talgoxen genom sin klarblå hjässa sin blekgula undersida samt på att den är mindre. Blåmesen är huvudsakligen stann- och strykfågel som gärna häckar i holkar.

Talltitan (*Parus montanus*) häckar allmänt i främst barrskogar över hela landet utom i södra Skåne och Gotland. Den är snarlikt entitan som är vanlig i landets södra delar. Entitan är mycket sällsynt här hos oss i norr. Talltitans läte ”ti-ti tää tää” har gett den det namn den har på Nederluleåområdet ”Spititsjeta” som alltså är ett ljudefterhärmande namn.

Talltitan kan häcka i holkar men mejslar ofta själv ut sitt bo i en ruttan stubbe där den lägger 7-9 ägg. Den är uteslutande stann- och strykfågel.

Lappmesen (*Parus cinctus*) skiljer sig från de snarlika titorna genom sin brunare färgton och något bulligare utseende. Den häckar sparsamt i barr- och blandskogar.

Lappmesen är hålbbyggare och häckar därför gärna i holkar. Den ses någon gång då och då vid våra fågelbord.

Svartmesen (*Parus ater*) som är minstingen bland mesarna ser ut som en liten sotig talgoxe. Den har en tydlig vit nackfläck som skiljer den från talgoxen och saknar även det svarta mittbandet på bröstet. Svartmesen häckar allmänt i barr- och blandskog över större delen av landet men sparsammare i Norrbotten.

Eftersom svartmesen trivs bäst i barrskog ses den endast vid fågelbord i eller i närhet av sådan skog. Liksom övriga mesar är den hålbbyggare och nyttjar även holkar.

Tofsmesen (*Parus cristatus*) har fått sitt namn av att den har en tydlig tofs på

hjässan. En sådan tofs har ingen annan småfågel. Den häckar ganska allmänt i främst rena barrskogar av tall men mindre vanligt längs Norrbottenskusten. Tofsmesen lämnar ogärna storskogen och ses därför sällan vid fågelbordet. Den är hålbbyggare men häckar ogärna i holkar.

Lars Brännström

Bingolotter

– försäljningen sjunker

En god inkomstkälla för Sundoms IF, nämligen försäljningen av Bingolotter, sjunker vecka för vecka. Om Ni vill stödja ungdomsidrotten i byn ring någon av våra Bingolottoombud, så levererar de lotterna hem till Er.

Centrala byn

Kjell Johansson, 745 94

Peter Olofsson, 745 30

Kenneth Nilsson, 745 59

Backen + Gussön

Mats Frölander 747 77

Stranden + Långholmen

Lars Johansson, 746 07

Stöd Sundoms IF, köp Bingolotter!

Lars Johansson,
ordförande för Sundoms IF

Reportageserien: Företagen i Sundom

Furufjärdens Gästgård

– en oas för tanken
och själen!

Hösten har passerat och det blir alltmer kylslaget ute. Då känns det frestande att få avnjuta en härligt god middag, i en avkopplande och vacker miljö. Sedan kan man kura ihop sig framför öppna spisen och bara njuta av tillvaron. Det och mycket annat är möjligt i Gussön sedan flera år tillbaka. Där har Ulla Bergeros skapat en oas av det som tidigare kallades "Stiftelsen Vallmotorp" eller bara "Kolonin". I detta reportage gör vi ett intressant besök i den numera välkända och välrenommerade konferensgården Furufjärdens Gästgård.

Foto: Maria Jonsson

Ulla Bergeros

Bakgrund

Upprinnelsen till denna oas av avkoppling var den att Ulla upptäckte att det saknades lämpliga grupp- och konferensmöjligheter för företag utanför stadsmiljön. Hon driver sedan 1988 Norrbottens Resebyrå tillsammans med sin make Rolf Bergeros. När de fick beställningar på konferenser fick de ofta skicka iväg kunden utanför länet för att tillgodose kundens behov. Det upplevdes inte tillfredsställande för en entreprenör som Ulla som efterhand började inse att hon skulle kunna förverkliga en dröm, att skapa en egen konferensanläggning utifrån kundens behov. Ulla hade vid det laget många egna idéer baserade på den långa erfarenhet hon byggt upp av grupp- och konferensbokningar genom sitt arbete inom resebyrån.

Att valet föll på Sundom, eller närmare bestämt Gussön, var inte bara en händelse eftersom paret Bergeros sedan 1967 ägde en stuga i Sundom och hade tillbringat mycket tid i trakterna. Efter att ha tittat på ett par andra alternativ fick Ulla se att "Kolonin" var till salu och insåg att detta var det ställe hon drömt om. Hon såg genast vilken utvecklingspotential stället hade och insåg även att det uppfyllde de krav hon hade ställt upp. Avskilt läge men ändå inte för långt från Luleå, närheten till vattnet, stora ytor och tillgång till uthus. Att stället dessutom låg högt upp med en otrolig utsikt ned mot vattnet blev en ren bonus i sammanhanget. Hösten 1994 köpte hon "Kolonin", mot alla odds, eftersom

det var ordentlig lågkonjunktur under den tiden. Det var många som bara skakade på huvudet och tänkte att det där går aldrig, men med en tydlig affärsidé och en het entreprenörsvilja kunde hon försätta berg.

Affärsidé med lokal förankring

I oktober 1994 gick Ulla och Rolf ut med ett riktat brev till närliggande byar i syfte att informera om deras vision med konferensanläggningen. De ville även uppmuntra folk att komma med synpunkter och framförallt förslag till utvecklingsidéer. Affärsidén lød: *"Jag har för avsikt att driva anläggningen som en kurs- och konferensgård. Genom kvalitet, omtanke och service kunna erbjuda mindre grupper en avskild träffpunkt för möten av olika slag"*.

I brevet efterlystes även personer boende i dessa byar som skulle kunna vara intresserade av att få anställning i företaget, lokalproducerade grönsaker samt andra lokalt tillverkade produkter såsom trasmattor, gardiner och dukar. Genom att anlita lokalt tillverkade produkter och tjänster ville de skapa en genuin känsla av närhet och gynna den lokala byakraften. Följande Sundomsföretag och personer hjälpte till vid arbetet med att färdigställa gästgården: NoP Bygg utförde ombyggnationen, Nilssons Elektriska drog all el, Östlings Trafik utförde markarbete och muddring, Per Nordgren snickrade ihop ett fint serveringsbord och Bo Johansson murade den idag välkända öppna spisen. Därutöver var hela familjen Hagenlöf involverade till stor

(Forts. på sidan 8)

del. Ulla-Britt skötte servering och matlagning, Ulf utförde vissa byggreparationer och deras flickor skötte såväl servering som städning. Ulla-Britt var den första som tog kontakt med Ulla för att erbjuda sina tjänster och har aktivt deltagit i utvecklingen av gården.

Efter drygt 3 månaders renovering hade stället fortfarande inget officiellt namn och det gjorde att de utlyste en

Foto: Per Pettersson

En centralt viktig symbol för företaget är den mycket vackra murade öppna spisen, som dessutom har gett inspiration till företagets logotype.

Furufjärdens Gästgård

tävling bland boende i närbyarna samt på den årligen återkommande kundfesten inom Norrbottens Resebyrå. Flera namnförslag kom in men inget av dessa stämde helt överens med deras vision om namnet. De ville att namnet skulle säga var stället låg, skvallra om närheten till vattnet och att man där kunde få mer än bara mat, d.v.s. att stället var mer än ett gästgiveri. De kom själva på namnet Furufjärdens Gästgård och är fortfarande mycket nöjda med det namnet. Huvudbyggnaden består idag av 12 gästrum med totalt 22 bäddar, en storstuga med plats för 35 personer och ett fullständigt restaurangkök. I konferenshuset finns två rum med plats för 35 personer och nere vid sandstranden ligger en stor härlig, vedeldad bastu.

Kunder och marknadsföring

Något som har blivit en centralt viktig symbol för företaget är den mycket vackra murade öppna spisen som Bo Johansson från Sundom murat upp. Ulla poängterar stolt att hon själv designat den utifrån en idé hon hade. Spisen har sedan gett inspiration till företagets logotype som tagits fram i samarbete med en illustratör.

Det finns idag 6-8 anställda, alla från närbyarna, där i första hand Leila Uusitalo-Nes, Astrid Sjöberg och Hilppa Herlin-Fredriksson svarar för den fantastiskt goda och vällagade maten. De ser även till att hålla hög service dygnet runt på gästgården. Målgruppen som företaget riktar sig till tillhör inte någon speciell kategori utan *alla* är tänkbara kunder från företaget och förvalt-

ning till privata personer. Största kunderna i dag är Luleå Kommun, Norrbottens Läns Landsting och Luleå Tekniska Universitet.

Furufjärdens Gästgård satsar inte på att köpa in utrustning för olika aktiviteter utan anlitar med fördel hellre grannföretag. De har t ex ett gott samarbete med Brändö Fritidsby, där de vid fullbokningar i första hand hänvisar till varandras verksamheter. Vid speciella utflykter med kunder, kan Furufjärdens Gästgård stå för maten medan Brändö Fritidsby håller med skotrar och annan utrustning. –”Det är bättre att koncentrera sig på att bli bra på en sak och sedan leja in sådana som är bra på andra saker”, säger Ulla.

När det gäller marknadsföring så sker detta mycket sparsamt. Företaget har köpt reklamslag via TV4, dels vid starten 1996 och nu senast under hösten 2002. En annan marknadsföring är den broschyr som tryckts upp med bild på gården och med beskrivande text omkring verksamheten. Den mest givande marknadsföringen har ändå varit då företaget bjudit kunder på lunch på gästgården så att de själva har fått uppleva miljön. Självklart sköter även Norrbottens Resebyrå en stor del av profileringen.

Något som troligtvis kommer att bli en uppskattad reklamprodukt är den ”kokbok” som tagits fram med hjälp

av konstnären Laila Wikström. Varje recept finns illustrerat tillsammans med en vacker målning på ett större vykort med företagets logotype på baksidan. Recepten (8 st) är sedan samlade i en liten mapp och finns till försäljning för 100 kr/mapp. Den kan bli ett trevligt julklappstips så här i juletid.

Beläggningen på gästgården är i dagsläget väldigt jämnt fördelat över året. De bästa månaderna är september-november och februari-juni, vilket i princip utgör den tid stället är öppet under året. Det är stängt under juli månad och från 20:e december till 5:e januari.

”
... så hemtrevligt att kunderna ibland tar av sig skorna när de kommer in.

Hur ser framtiden ut?

Verksamheten är idag ekonomiskt oberoende och självbärande, vilket gör att det inte finns någon anledning att frångå

dagens koncept. Ulla anser att konceptet känns helt rätt och fungerar så bra att hon har för avsikt att arbeta för att behålla det i möjligast mån.

Hon ser ljus på framtiden och utstrålar ett stort engagemang, däremot känner hon en viss oro inför de påhälsningar hon fått i form av tjuvar på gården. Vid ett antal tillfällen har saker försvunnit, nu senast under helgen 9-10 nov då två utekrukor försvann med ljung och allt. Detta har inte inneburit någon större ekonomisk förlust men

(Forts. på sidan 10)

Ulla vill ändå belysa att det känns tråkigt och hoppas slippa sådana ovälkomna besökare i framtiden.

Bortsett från de negativa signaler dessa besökare lämnat efter sig, är humöret och atmosfären alltså på topp ute på Furufjärdens Gästgård. Här möts kunden av doften av hembakat bröd och en genuin känsla av hemtrevnad, så hemtrevligt att kunderna ibland tar av sig skorna när de kommer in. Detta får uppfattas som en mycket

stor komplimang till Ulla och hennes besättning för det gedigna arbete de utfört under dessa år. Med dessa ord får vi gratulera Ulla och all övrig personal till framgången och hoppas att företaget får chans att fortsätta blomstra och förgylla tillvaron för såväl konferensgäster som för de som väljer att fira sin högtidsdag där.

Grattis och lycka till i framtiden!

Maria Jonsson

Sundom runt med Cykelfrämjandet

På lördagsförmiddagen den 15 juni väntade en cykelgrupp från Sundom vid bygdegården att ta emot ett 20-tal cyklister från Cykelfrämjandet i Luleå, under ledning av Sven Pettersson.

Lars Brännström hälsade gästerna välkomna och gav en kort historisk tillbakablick om firandet av "Sundom 500 år" som by.

Så var det dags att trampa den uppgjorda runda av 1,5-2 mil i strålände solsken med första anhalt vid Skataköjan. Under tiden hade Alvar, Herbert, Per-Erik och Sixten upprättat vätskestationer. Det gick åt en hel del dricka för de törstiga motionärerna. Även korvgrillning vid badstranden blev uppskattad.

På Rävberget blev det uppehåll. Med byn framför oss berättade Else Britt Lindblom om byns tillkomst,

dess utsträckning och var hemmansgårdarna finns.

Efter rundturen samlades alla till en kaffestund i bygdegården. Inga-Britt, Laila och Ella var värdinnor.

Det fanns även ett lotteri med fina gåvor från cykelfrämjandet och sponsorer till "Sundom 500 år". Sundoms-tröjor och dekalor var till salu.

Else Britt berättade att det har funnits en mycket gammal labyrinth "uppi Backen" som gav idén till Sundoms logotype.

Dagen blev mycket uppskattad. Många tyckte att vi har en fin by och en fin bygemenskap.

Ett stort tack till alla som ställde upp och gjorde denna dag till vad den blev.

Ella Hansson

Sundom 500 år Program för jubileumsåret

dec. 2002 samt teater i mars 2003

Nyårsvaka i bygdegården med fyrverkeri

Vi avslutar jubileumsåret "Sundom 500 år" med nyårsvaka den 31 december i bygdegården. Planering och förankring pågår. Vi har i skrivande stund inte helt klart med hur kvällen ska arrangeras, men vi kommer att sätta upp information på anslagstavlor och i brevlådorna under december.

Soppsteater med bygdespel "Sundom 500 år".

Preliminärt lördag och söndag den 23 och 24 mars 2003

Teatergruppen framför ett otraditionellt bygdespel med blandning av historisk verklighet, skrönor och fantasi samt allvar och humor. Arbetet pågår för fullt men teatergruppen behöver mer tid och visst är det trevligt att även fira "Sundom 500 år" en bit in på nästkommande år.

Älkalven som jaktlaget lovat är skjuten och köttet till älgköttsoppan ligger i frysen så alla bybor kan se fram emot en trevlig eftermiddag med soppsteater. Vi återkommer med annonser på anslagstavlor under februari månad 2003.

Byautvecklingsgruppen

Att öppna dörren till ditt hem skall kännas som att stiga rakt in i ett oemotståndligt energifält. Rummen och möblerna ska ge känslan av att ditt rums själ alltid är närvarande. W.I. har egna varumärken, möbler och rekvisita, med en egen design och textilteljä. W.I. ligger i fronten av inredningsbranschen. Tillsammans kan vi förverkliga Din inredningsidé.

Råneå Möbelaffär – Wikström Inredningshus

Mycket mer än en vanlig möbelaffär!

Råneå Möbelaffär

Öppettider

måndag – fredag 10-18

onsdag 10-19

lördag 10-14

Tel: 0924-101 68

Anslaget

Sundoms Hembygdsförening

önskar alla en FRÖJDEFULL JUL och ett GOTT NYTT ÅR.

Medlemmar i Hembygdsföreningen är **välkomna på adventskaffe och glögg i bygdegården**, måndagen den 16 december kl. 18.00

Anmälan till Sonja, tel. 745 53 före 10 december.

Gågruppen är på gång

Vi tar gärna emot fler medvandrarare. Gåendet förbättrar vår hälsa, men ger också en social gemenskap.

Välkomna tisdagar kl. 09.00 vid bygdegården.

Ella Hansson

Har du sett ???

Det förekommer en del småstöder på Furufjärdens Gästgård! Nu senast blev vi av med 2 terracottakruror och en gammeldags trefotad järngryta med ljungblommor. Tidigare har massor av tomglas stulits samt bensindunkar, motor-isborr, röjsåg m.m. Håll ögon och öron öppna och vakta era grejer.

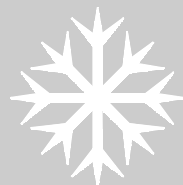
Ulla Bergeros, Furufjärdens Gästgård

PS. Ett stort tack till alla grönsaks- och bärförsäljare.

Tack!

Jag framför härmed mitt varma tack till alla vänner som genom sina gåvor visat intresse för min 40-årsdag!

Maj-Lis Frölander

Nästa nummer av

Byablaskan

kommer ut
senast 2/3-03

Manusstopp 6/2-03

- **Utgivare**
Sundoms Byautvecklingsgrupp
- **Ansvarig utgivare**
Prenumerationsansvarig
Lars Brännström, tel. 745 93
- **Redaktör**
Textredigering/Layout
Kristina Sandman, tel. 745 55
- **Reporter**
Maria Jonsson tel. 745 45
- **Tryck**
Luleå Kommun, Reproavd.
- **Prenumeration**
50:-/år
(Gratis för bofasta i Sundom.)
- **Annonsering**
Helsida 800 kr
Halvsida 400 kr
Kvartssida 200 kr
(Gratis för föreningar och privatpersoner i Sundom.)
- **E-post**
byablaskan@tjohoo.se